

**ADOLATLI IJTIMOY SIYOSAT YURITISH INSON KAPITALINI
RIVOJLANTIRISH**

Toshtemirova Dinora Qurbonazar qizi

Termiz davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Maqola adolatli ijtimoiy siyosatning jamiyat rivojidadagi rolini va inson kapitalini shakllantirishga qo‘shgan hissasini tahlil qiladi. Unda O‘zbekiston Respublikasining ijtimoiy himoya, bandlik va ta’lim sohalariga oid qonun va qarorlari misol sifatida keltirilgan. Tadqiqotda adolatli siyosatni amalga oshirish orqali inson resurslarini rivojlantirish, ularni bilim, malaka va mehnat salohiyati bilan boyitish yo‘llari ko‘rib chiqilgan. Shu bilan birga, inson kapitalini oshirishning ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy o‘shishga ta’siri ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Adolatli ijtimoiy siyosat, inson kapitali, mehnat resurslari, bandlik, ijtimoiy himoya, ta’lim, O‘zbekiston qonunlari.

Inson kapitali — jamiyat va davlatning barqaror rivojida asosiy resurslardan biridir. Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasi ijtimoiy siyosatni adolat va tenglik tamoyillari asosida yuritishni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi sifatida belgilagan. Shu maqsadda qabul qilingan “Ijtimoiy himoya to‘g‘risida”gi Qonun, bandlik va mehnat sohasidagi Prezident qarorlari hamda ta’lim tizimini rivojlantirishga oid farmoyishlar inson kapitalini oshirish va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiladi. Tadqiqotda adolatli siyosatni amalga oshirish orqali malakali va raqobatbardosh mehnat resurslarini tayyorlash, ularni bilim va ko‘nikmalar bilan boyitish hamda iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga hissa qo‘shish jarayonlari tahlil qilinadi.

O‘zbekiston Respublikasida adolatli ijtimoiy siyosat yuritish va inson kapitalini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Konstitutsiyaning yangi tahririda davlat “ijtimoiy davlat” sifatida tan olingan bo‘lib, bu fuqarolarning ijtimoiy himoyasi, bandligini ta’minlash, mehnat huquqlarini himoya qilish, kambag‘allikni kamaytirish va kasbga yo‘naltirish vazifalarini o‘z zimmasiga oladi. Konstitutsiyaning tegishli moddalari har bir fuqaroning mehnat huquqlari, ijtimoiy ta’minot, tibbiy xizmat, ta’lim olish imkoniyatlarini kafolatlaydi va eng kam ijtimoiy yordam miqdori eng kam iste’mol xarajatlaridan past bo‘lmasligini belgilaydi. Bu esa adolatli ijtimoiy siyosat yuritishning huquqiy asosini mustahkamlaydi.

O‘zbekiston Respublikasi tomonidan qabul qilingan “Aholi bandligini ta’minlash to‘g‘risida”gi Qonun mehnat bozoridagi munosabatlarni tartibga soladi va fuqarolarning

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

erkin kasb tanlash huquqini kafolatlaydi. Qonunda davlat organlarining bandlikni ta'minlash uchun strukturaviy, moliyaviy va soliq siyosati orqali amaliy chora-tadbirlar ishlab chiqishi belgilangan. Shu orqali barcha fuqaro uchun teng sharoitda mehnat bozoriga kirish imkoniyati yaratish, xususan yoshlar, nogironligi bor shaxslar va ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlar uchun qo'shimcha imkoniyatlar ta'minlanadi.

Prezidentning “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi adolatli ijtimoiy siyosatni amalga oshirishning asosiy yo‘nalishlarini belgilaydi. Strategiyada ijtimoiy hayotni takomillashtirish, fuqarolarga sifatli xizmat ko‘rsatish, malakali mehnat resurslarini tayyorlash va yoshlarni kasb-hunar sohasida rivojlantirish ko‘zda tutilgan. Shu maqsadda davlat tomonidan kasb-hunar o‘quv markazlari, bepul va qulay ta’lim dasturlari tashkil etiladi, maktabgacha ta’lim va oliy ta’lim tizimi takomillashtiriladi hamda pedagog kadrlarning malakasi oshiriladi. Bu choralar inson kapitalini shakllantirish va raqobatbardosh mehnat bozorini yaratishga xizmat qiladi.

Ta’lim tizimi inson kapitalining rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Konstitutsiya fuqarolarning ta’lim olish huquqini kafolatlaydi va davlatga bepul umumiy o‘rta ta’limni ta’minlash majburiyatini yuklaydi. Shu orqali yoshlar bilim va ko‘nikmalar bilan boyitilib, ularning individual salohiyati va intellektual resurslari kengaytiriladi. Bu esa iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash, malakali va raqobatbardosh ishchi kuchini shakllantirish imkonini beradi.

Ijtimoiy himoya tizimi eng zaif qatlamdagi fuqarolarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan. Nogironligi bor shaxslar, yetim bolalar va ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar uchun davlat tomonidan moliyaviy yordam va ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatiladi. Bu fuqarolarning teng huquqligi va ijtimoiy adolat prinsipini mustahkamlaydi, shuningdek, ularning hayot sifatini yaxshilashga hissa qo‘shadi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari adolatli ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ular ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslar uchun ish o‘rinlarini yaratish, kasb-hunar kurslariga jalb qilish va ularni mehnat bozoriga integratsiya qilish bo‘yicha chora-tadbirlar ishlab chiqadi. Shu orqali inson kapitali oshiriladi, fuqarolar mustaqil faoliyatga jalb qilinadi va jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi.

Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar tizimi ham adolatli siyosatning ajralmas qismi hisoblanadi. Davlat fuqarolarga malakali tibbiy xizmat ko‘rsatishni kafolatlaydi, nogironligi bor va boquvchisidan mahrum bo‘lgan shaxslar uchun ijtimoiy yordamni

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

takomillashtiradi. Shu tarzda, eng zaif qatlamdagi fuqarolar hayot sifati va iqtisodiy imkoniyatlarini oshiradi.

Natijada, adolatli ijtimoiy siyosat yuritish va inson kapitalini rivojlantirish bir-birini mustahkamlovchi jarayon sifatida amalga oshiriladi. Ta’lim, bandlik, ijtimoiy himoya, sog’liqni saqlash va malakali mehnat resurslarini shakllantirishning tizimli yondashuvi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi, fuqarolarning yashash darajasini yaxshilaydi va mamlakatni global raqobatbardosh davlat sifatida mustahkamlaydi. Shu tarzda inson kapitali davlat siyosatining markaziy elementiga aylanadi va O‘zbekistonning uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasi. “Aholi bandligini ta’minlash to‘g‘risida”gi Qonun, Toshkent, 2021.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-158-sonli farmoni “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi, 2023.
4. Namdu O‘quv va ilmiy markazi. Bolalar va yoshlarning ijtimoiy himoyasi va ta’minoti, 2025.
5. O‘zbekiston Respublikasi. “Ijtimoiy himoya to‘g‘risida”gi Qonun, Toshkent, 2021.

**Research Science and
Innovation House**